

Det här är HSAN

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) är en domstolsliknande myndighet som sedan 1980 prövar om någon som tillhör sjukvårdspersonalen av oaktsamhet har åsidosatt sina skyldigheter i yrkesutövningen eller om personalens behörighet bör inskränkas. Myndighetens uppgift är att genom sina beslut och genom information om verksamheten medverka till att stärka patientsäkerheten inom hälso- och sjukvården inklusive tandvården.

Den som är eller har varit patient kan till HSAN göra anmälan mot personal inom hälso- och sjukvården inklusive tandvården. Om patienten inte själv är i stånd att göra en anmälan kan närstående till patienten göra det. På anmälan av en patient kan ansvarsnämnden under vissa förutsättningar ge den anmälda personen en disciplinpåföljd - erinran eller varning, där varning är allvarligast.

Frågor som gäller personalens behörighet, alltså bl.a. återkallelse av legitimation och begränsning av rätten att förskriva läkemedel, kan prövas av HSAN bara efter anmälan av Socialstyrelsen eller den yrkesutövare som är berörd.

För frågor som rör bemötande, hjälp för att få den vård man behöver, brister i organisationen eller försäkringsfrågor finns andra instanser att kontakta. Läs mer på sidan 6.

Ansvarsnämnden består av en ordförande med domarerfarenhet och åtta andra ledamöter. Nämnden sammanträder flera gånger i månaden.

Varje ärende utreds av juristhandläggare och medicinska handläggare på HSAN:s kansli. Den genomsnittliga handläggningstiden är ca fem månader men den kan, beroende på ärendets karaktär och omfattning, vara både kortare eller betydligt längre.

Visste du att...

Till hälso- och sjukvårdspersonalen räknas såväl anställda inom den allmänna hälso- och sjukvården som många privat verksamma yrkesutövare och viss personal på socialtjänstens hem för vård och boende.

Till närstående räknas t.ex. make/maka, sambo, barn, föräldrar och syskon. Den som har rätt att göra anmälan kan också låta någon annan person föra hans eller hennes talan med stöd av fullmakt (blankett finns på HSAN:s webbplats och kan även beställas från kansliet).

Så fattas besluten

Besluten fattas av ansvarsnämnden som består av en ordförande, som är eller har varit domare, och ytterligare åtta ledamöter. Fyra av ledamöterna utses efter förslag från Sveriges Kommuner och Landsting, LO, TCO resp. SACO. De fyra övriga utses efter förslag från de politiska partierna i riksdagen. Samtliga ledamöter och ersättare för dem utses av regeringen.

Nämnden sammanträder en till två gånger i månaden och behandlar ca 25 ärenden vid varje sammanträde. De flesta ärendena avgörs dock av ordföranden ensam. Det kan vara ärenden där det är uppenbart att ärendet inte kan prövas i sak (t.ex. på grund av preskription) eller om det står klart att anmälan inte kan leda till någon disciplinpåföljd.

Ärendena utreds innan beslutet av juristhandläggare och medicinska handläggare på HSAN:s kansli. Bland de medicinska handläggarna finns experter inom olika läkerspecialiteter samt olika yrkesgrupper såsom t.ex. tandläkare, sjuksköterskor och barnmorskor. De medicinska handläggarna medverkar vid ansvarsnämndens sammanträden.

Ansvarsnämndens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, dvs. Förvaltningsrätten i Stockholm.

Vilka författningar styr verksamheten?

Lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område samt förordningen (2007:1019) med instruktion för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd.

Visste du att...

- Antalet anmälningar har ökat kontinuerligt från 1980
- Anmälningar från patienter och närstående utgör den helt övervägande delen av alla anmälningar
- Andelen anmälda yrkesutövare som får disciplinpåföljd är ca 10 %
- Bland de yrkesutövare som får disciplinpåföljd är huvuddelen, ca 80 %, läkare, ca 10 % är tandläkare, ca 5 % sjuksköterskor och barnmorskor samt 5 % övrig hälso- och sjukvårdspersonal
- Den genomsnittliga handläggningstiden är kortare än sex månader men kan vara både betydligt kortare eller betydligt längre

Krav på anmälan

Den som är eller har varit patient eller en närstående till patienten kan göra anmälan till HSAN. Närstående får bara göra anmälan om patienten själv inte är i stånd att göra det. Den som anmäler blir part i ärendet och den person som är anmäld blir motpart.

HSAN har en skyldighet att se till att ärendena blir tillräckligt utredda men kan varken pröva ansvar mot andra personer eller andra klagomål än de som omfattas av anmälan.

Vad kan anmälas?

HSAN tar endast emot patientanmälningar som gäller frågan om någon som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen av oaktsamhet har åsidosatt sina skyldigheter i yrkesutövningen, dvs. sådana klagomål som har med utredning, diagnostisering och behandling att göra.

Höga krav på anmälan

De krav som ställs på anmälan är höga. För att anmälan ska kunna utredas måste den innehålla följande uppgifter:

- Anmälarens namn, personnummer och postadress
- Patientens namn och personnummer om han eller hon inte själv är anmälare
- Namn och adress på eventuellt ombud (inklusive fullmakt för ombudet att föra talan)
- Vem som du anser har begått fel
- Vilken vård som avses
- När och var vården ägde rum
- Vad du anser har varit fel
- Egenhändig namnteckning

fortsättning sid. 4

Enligt gällande lag måste anmälan ges in till ansvarsnämnden i så god tid så att nämnden får tid att underrätta den anmälda yrkesutövaren om anmälan inom två år efter att det anmälda felet har begåtts.

Viktigt att veta om offentlighet

Anmälan är enligt huvudregeln offentlig, men kan undantagsvis - "om den kan lända patienten till betydande men" - sekretessbeläggas. Beslutet i ärendet är alltid offentligt. För uppgifter i övriga handlingar (t.ex. yttranden och journalhandlingar) gäller vanlig hälso- och sjukvårdssekretess, dvs. de är sekretessbelagda "om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till den enskilde lider men".

Visste du att...

Av ansvarsnämndens beslut utgör avvisningsbesluten cirka en fjärdedel. Ärenden avvisas om anmälan inte innehåller de uppgifter som ska finnas med och anmälaren inte har svarat på nämndens begäran om komplettering. Avvisning kan också bero på att anmälan helt enkelt rör något som HSAN inte kan pröva eller som borde ha anmälts till någon annan instans. Här är några exempel på vad HSAN **inte** kan pröva:

- Bemötandefrågor som inte har direkt betydelse för patientsäkerheten
- Anmälningar som enbart berör bemötande i vården
- Behov av hjälp för att få den vård du behöver
- Ersättning för skada
- Hälso- och sjukvårdens organisation

På sidorna 6-7 finns mer information om andra instanser dit du kan vända dig.

Ärendets gång

- 1) HSAN skickar som regel över din anmälan till den som blivit anmäld. Han eller hon får ge sin syn på saken. HSAN tar nästan alltid in en kopia av din patientjournal.
- 2) Du får därefter tillfälle att bemöta vad den anmälda yrkesutövaren har svarat.
- 3) Ärendet granskas juridiskt och medicinskt av HSAN:s handläggare.
- 4) Därefter prövar HSAN ärendet och ordföranden eller nämnden fattar beslut.
- 5) Beslutet skickas till såväl anmälaren som den anmälda yrkesutövaren och Socialstyrelsen. Beslutet är offentligt.
- 6) Beslutet kan överklagas av den som är missnöjd med utgången, alltså av både anmälaren eller den anmälda yrkesutövaren beroende på utgången. Överklagande måste ha kommit in till HSAN senast tre veckor efter det att parten tagit emot beslutet. Om överklagandet kommit in i tid överlämnas det till Förvaltningsrätten i Stockholm. Om överklagandet kommer in för sent avvisar HSAN det och det prövas därför inte.

Tänk på...

Hälso- och sjukvårdssekretess gäller för alla handlingar i ärendena, med undantag för anmälan och beslut som är offentliga handlingar.

Du kan alltid återkalla din anmälan, t.ex. om du anser att du genom utredningen har fått tillfredsställande förklaring till vad som hänt.

Övriga instanser

HSAN hanterar de fall där en patient eller närstående vill anmäla en yrkesutövare för brister i yrkesutövningen och där anmälaren anser det motiverat med en disciplinär påföljd, dvs. erinran eller varning.

Det finns andra instanser dit man kan vända sig i närliggande frågor.

•Brister i organisationen

Om du har klagomål mot den allmänna hälso- och sjukvårdens organisation kan du vända dig till representant för landstinget eller kommunen. I vissa landsting finns en särskild hälso- och sjukvårdsnämnd.

Du kan också vända dig till Socialstyrelsen. Tel: 075-247 30 00. Webbplats: www.socialstyrelsen.se.

•Dåligt bemötande

Om du anser att du blivit dåligt bemött av hälso- och sjukvårdspersonalen, vill ha information eller behöver hjälp för att få den vård du vill ha kan du vända dig till:

- 1) Verksamhetschefen
- 2) Sjukvårdsförvaltningen
- 3) Patientnämnden inom landstinget eller kommunen

Adress, telefonnummer och webbplats hittar du i din lokala telefonkatalog eller i den guide/katalog som vissa landsting delar ut.

•Ersättning

Om du vill ha ersättning för personskada i samband med vård kan du ansöka om ersättning från någon av patientförsäkringarna.

När det gäller landstingssjukvården och landstingens tandvård (bl.a. folktandvården) kan du vända dig till **Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag** . Adressen dit är:

Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag, LÖF, Box 17830, 118 94 Stockholm.

Tel: 08-551 010 00. Webbplats: www.patientforsakring.se

Gäller det övrig hälso- och sjukvård kan du vända dig till vårdgivaren för upplysning om vilket bolag han eller hon är försäkrad i. För tandvårdsskador kan du vända dig till Sveriges privatvårdsläkareförening. Adressen dit är:

Sveriges privatvårdsläkareförening, Försäkringsavdelningen, Box 5843, 102 48 Stockholm. Tel:08-555 44 600. Webbplats: www.ptf.se

Ett fåtal, privatpraktiserande yrkesutövare är dock inte anslutna till försäkringarna. I dessa fall kan du vända dig till Patientförsäkringsföreningen. Adressen dit är:

Patientförsäkringsföreningen, 115 87 Stockholm. Tel: 08-783 73 18. Webbplats: www.pff.se.

Om du vill ha ersättning för skada som orsakats av läkemedel kan du vända dig till Läkemedelsförsäkringen. Adressen dit är:

Försäkringsbolaget Zürich, Box 5069, 102 42 Stockholm. Tel: 08-579 33 000. Webbplats: www.zurich.se

•**Socialstyrelsen**

Socialstyrelsen är tillsynsmyndighet för hälso- och sjukvården.

Tel: 075-247 30 00. Webbplats: www.socialstyrelsen.se.

Kom ihåg...

- Endast den yrkesutövare som är anmäld kan åläggas disciplinpåföljd
- Sekretessen omfattar inte beslutet, som alltid är offentligt
- Sekretessen kan omfatta uppgift i anmälan om uppgiften kan "lända patienten till betydande men"
- HSAN kan inte utreda händelser utan bara konkreta anmärkningar mot utpekade yrkesutövare
- Hela förfarandet i HSAN är skriftlig och muntliga uppgifter kan normalt inte beaktas

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) är en statlig myndighet som sedan 1980 tar emot och prövar anmälningar mot hälso- och sjukvårdspersonal. Nämnden fungerar som en domstol. Syftet är att stärka patientsäkerheten i Sverige.

Vill du veta mer om hur man gör en anmälan? Besök www.hsan.se eller ring 08-508 861 00. Expeditionstid: Vardagar 9-12 och 13-15.

HSAN

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)
Gatuadress: Teknologgatan 8 C, Stockholm
Postadress: Box 3539, 103 69 Stockholm
Telefon:08-508 861 00. Fax: 08-508 861 90. E-post: hsan@hsan.se
Webbplats: www.hsan.se